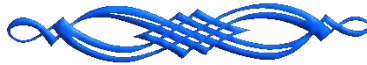

вивчення впливу різних навчальних методик на активність мозку, що може сприяти розробці нових педагогічних стратегій для оптимізації навчального процесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Фекета В., Цяпець С., Цяпець Г., Бернада В., Ківежді К., Савка Ю. Роль функціональної асиметрії півкуль головного мозку. Фізіологія людини і тварин. Науковий вісник Ужгородського університету, Серія «Біологія», Випуск 30. 2011. С. 204–208.
2. Gassur P. Didaktische Impulse zu den Erweiterten Lernformen und zu einer Neuen Lernkultur. Gerlafingen: P. Gassur, 1992. 256 S.
3. Vester F. Denken, Lernen, Vergessen. Was geht in unserem Kopf vor, wie lernt das Gehirn, und wann lässt er und im Stich? München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 2002. 261 S.
4. Weinert F. Qualität und Leistung in der Schule – brauchen wir eine neue Lernkultur? Forum, 1999 Nr. 2. S. 8-12.

Ольга ЛІГУС,

*кандидат мистецтвознавства, доцент
доцент кафедри музикознавства та музичної освіти,
факультет музичного мистецтва і хореографії,
Київський університет імені Бориса Грінченка
Київ, Україна
olga-ligus@ukr.net*

Olha LIHUS,

*PhD in Art Studies, Associate Professor
Associate Professor at the Department of
Musicology and Musical Education,
Faculty of Musical Art and Choreography,
Borys Grinchenko Kyiv University
Kyiv, Ukraine
olga-ligus@ukr.net*

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ
КОМПОЗИТОРІВ ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ**

**CURRENT TENDENCIES IN THE RESEARCH OF UKRAINIAN
COMPOSERS' CREATIVITY OF THE FIRST THIRD OF THE 20th
CENTURY**

Бурхливий розвиток української музики першої третини ХХ століття обумовив її органічне входження в художній простір європейського модернізму, окресленого, згідно з концепцією О. Корчової, періодом 1880-х – 1930-х років [4]. Найвагоміші досягнення українських композиторів припадають на «міжвоєнне двадцятиліття» (1920–1930), зокрема, у 1920-х роках – у Лівобережній Україні (творчість Л. Ревуцького, Б. Лятошинського,

В. Косенка, М. Вериківського, П. Козицького, Ю. Мейтуса), а у 1920–1930-х – в Галичині (творчість В. Барвінського, С. Людкевича, Н. Нижанківського, А. Рудницького, С. Туркевич, М. Колесси, Ю. Кофлера). Також у добу модернізму з'являються високохудожні зразки композиторів українського зарубіжжя: Ф. Якименка, М. Рославця, С. Борткевича, В. Задерацького, Ю. Голишева.

Чимало імен і творів українських митців довгий період були несправедливо забутими через ідеологічні догми радянської науки, і лише після здобуття Україною незалежності розпочалося формування об'єктивного погляду на музичну культуру першої третини ХХ століття, включаючи їхню творчість. Однак і досі не створено цілісної картини розвитку української музики цього часу. Щоб усвідомити актуальні напрями подальшого вивчення проблеми, необхідно розглянути її історіографічні аспекти, які частково вже висвітлювалися авторкою [5]. Мета цієї публікації – окреслити й узагальнити основні тенденції сучасних досліджень творчості українських композиторів першої третини ХХ століття.

Музикознавчі праці останніх десятиліть, які безпосередньо або певним чином стосуються доробку композиторів означеного періоду, розрізняються за регіональним спрямуванням (Л. Кияновська, Р. Стельмашук, М. Ржевська), за жанрово-стильовими (Л. Корній, О. Кушнірук, О. Фрайт, О. Басса, Т. Чабан), соціокультурними (Б. Сюта), семіотичними (О. Козаренко) аспектами та за персоналіями митців: М. Леонтовича (В. Кузик, В. Кулик), С. Людкевича (Г. Брилинська-Блажкевич, Л. Кияновська), К. Стеценка (Л. Пархоменко), В. Барвінського (С. Павлишин, Л. Назар), С. Туркевич (С. Павлишин), Б. Лятошинського (І. Савчук, М. Новакович), М. Рославця (О. Коменда), З. Лиська (В. Сивохіп), М. Вериківського (А. Кармазін), С. Борткевича (О. Чередниченко), В. Костенка (І. Беренбейм), Л. Лісовського (А. Дробиш).

Серед найбільш ґрунтовних досліджень кінця 1990-х – початку 2000-х років – дисертації та монографії Л. Кияновської [1], Р. Стельмашука [8], присвячені музиці галицьких композиторів, М. Ржевської [7], яка вивчала музичну культуру Наддніпрянської України, та О. Козаренка [2], автора концепції української національної музичної мови, що об'єднала творчість митців західноукраїнської та східноукраїнської музичних шкіл. Роботи перших трьох учених, що належать до царини музикознавчої регіоналістики, збіжжю також повернення знівельованої у радянській час творчості композиторів, представників музичної культури певного краю: В. Барвінського, Н. Нижанківського, Ю. Кофлера та Т. Маєрського (Л. Кияновська), З. Лиська, С. Туркевич та А. Рудницького (Р. Стельмашук), Б. Яновського (М. Ржевська). У монографії О. Козаренка твори митців Галичини та Наддніпрянщини розглядаються під знаком традиції М. Лисенка, що проявилася як в «оригінальних етнохарактерних ознаках засобами модерного мистецтва» [2, с.134], так і шляхом «внесення європейських здобутків у рідну музичну культуру в роботі за певною стильовою моделлю» [2, с.146].

Досвід ознайомлення з означеними працями дає змогу виокремити низку основних завдань, які ставили перед собою дослідники:

- переважно сепаративне вивчення музичного мистецтва різних географічних частин України першої третини ХХ століття у відповідному соціокультурному контексті;
- створення історично обумовленої (на зміну ідеологічно заангажованої) концепції періодизації, в якій хронологічний відрізок першої третини ХХ століття постає як цілісний етап розвитку музичної культури певного регіону;
- співвіднесення стильового руху в українській музиці першої третини ХХ століття з поняттям модернізму, з яким ототожнюють процес стильового оновлення у тогочасній європейській музичній культурі;
- відродження із забуття творчості знецінених радянською кон'юнктурою українських композиторів означеного періоду, представників різних регіонів.

У 2010-х роках з'явилося фундаментальне видання Л. Корній та Б. Сюті «Українська музична культура. Погляд крізь віки» [3], в якому простежується тенденція синхронічного аналізу та узагальнення художніх здобутків галицької та східноукраїнської шкіл. Центральний об'єкт уваги Л. Корній – творчість композиторів з погляду взаємодії традиційних і новаторських ознак в контексті становлення національного стилю. В огляді української музики 1920–1930-х років, здійсненому Б. Сютією, відбилосся прагнення детально висвітлити політичне й соціально-культурне тло епохи, сповненої жорстких протиріч, охопити весь спектр галузевих складників тогочасного культурного життя (включно з характеристиками соціальних інституцій, освітніх реформ, державних та громадських форм культурної діяльності).

Монографія «Українська музична культура. Погляд крізь віки» на сьогодні єдине видання, в якому вітчизняна музика першої третини ХХ століття постає цілісним явищем в історичному, соціокультурному та жанровому ракурсах. Стильовий аспект, при цьому, залишається недостатньо дослідженим, що, таким чином, унаочнює його актуальність. При цьому, важливим завданням вбачається вияв стильової специфіки творчості українських композиторів у контексті європейської культури епохи модернізму. Для цього необхідно усвідомити спільність та відмінність естетичних засад українського та європейського модернізму, визначити примат певних жанрів і форм у творчості українських митців, окреслити їхні стильові орієнтири, осмислити характер іонаціональних впливів. Перспективність такого методологічного підходу аргументується попереднім досвідом його застосування авторкою публікації [6].

Отже, розгляд сучасних наукових праць, присвячених українській музиці першої третини ХХ століття, дає підстави для узагальнень:

- сучасне музикознавство накопичило багатий досвід сепаративного дослідження української музики Галичини та Наддніпрянщини;

- у дослідженнях даної проблематики домінує культурологічний підхід;
- в останніх працях спостерігається тенденція синхронічного аналізу художніх здобутків галицької та східноукраїнської шкіл;
- у дослідженнях, в яких порушено проблему інонаціональних стильових впливів на творчість українських композиторів, бракує предметних аргументацій;
- вивчення стильових явищ потребує детального аналізу творів українських композиторів у контексті європейського модернізму;
- розкриття специфіки українського модернізму обумовлює необхідність компаративного аналізу творів різних жанрів, написаних українськими композиторами з відповідними жанровими зразками європейських модерністів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кияновська Л.О. Стильова еволюція галицької музичної культури XIX – XX ст. : монографія. Тернопіль: Астон, 2000. 340 с.
2. Козаренко О.В. Феномен національної музичної мови : монографія. Львів. НТШ, 2000. 286 с.
3. Корній Л.П., Сюта Б.О. Українська музична культура. Погляд крізь віки. Київ : Музична Україна, 2014. 592 с.
4. Корчова О.О. Музичний модернізм як terra cognita : монографія. Київ : Музична Україна, 2020. 469 с.
5. Лігус О.М. Українська музика першої третини XX століття у світлі сучасних наукових студій: проблеми та перспективи дослідження. *Музичне мистецтво і культура*. Одеса, 2022. Вип. 35(2). С. 29–38.
6. Лігус О.М. Українська фортепіанна музика XX – початку XX ст. у контексті європейського романтизму (жанрово-стильова динаміка) : монографія. Київ: Вид-во Ліра-К, 2017. 224 с.
7. Ржевська М.Ю. На зламі часів. Музика Наддніпрянської України першої третини XX століття у соціокультурному контексті епохи. Монографія. Київ: Автограф, 2005. 352 с.
8. Стельмашук Р.С. Модерністичні тенденції у творчості українських композиторів Львова 20-х–30-х рр. XX ст.: естетичні та стильові ознаки в контексті епохи : автореф. дис... канд. мистецтвознав.: 17.00.03. Київ, 2003. 20 с.

